

Per MartaF el dc., 20/01/2021 - 08:00

En castellà –però no en català– la paraula *filomena* és bessona de *filomela* que, en grec, significa ‘amic/amiga’ (?????) ‘del cant’ (?????). I, al seu torn, totes dues apareixen al diccionari castellà com a sinònimes de *rossinyol*. A l’origen, Filomela fou una dissortada princesa de la mitologia grega que va ser ultratjada pel seu cunyat Tereu, qui la va violar i, perquè mai ningú no se n’assabentés, li va tallar la llengua i la va condemnar a l’oblit en una presó solitària enmig del bosc. Corcada per l’odi, Filomela va teixir la venjança amb l’ajut de la seva germana Procne. I va ser tan terrible que els déus de l’Olimp els van condemnar tots tres pels seus pecats infernals i els van convertir en ocells per sempre més: a Filomela, en un rossinyol; a Procne, en una oreneta; i a Tereu, en una puput.

Aquest mes de gener, hi ha molts pobles i ciutats que han quedat presoners de la neu que la tempesta Filomena els ha deixat com a penyora, on els animals han estat els grans oblidats perquè no recordem que, sense ells, el cicle de la vida no té sentit. Per això, aquests dies colgats de blanc, en què la terra es glaça i l’aire es congela, pensem en els nostres pit-roigs, pinsans, verdums i passerells, i en les nostres cadeneres, mallerengues, merles i cueretes... que amb el mal temps no troben menjar ni tampoc insectes perquè aquests no sobreviuen a les baixes temperatures o bé hivernen en forma d’ous. I en aquest desert que ens ha deixat la Filomena, alimentem els ocells des de finestres, balcons i jardins on tantes estones hem passat aplaudint, badant i somiant mentre el confinament ens fa esclaus de casa nostra, i donem-los molles de pa, fruita seca sense sal, una taronja o una poma, arròs bullit o formatge ratllat. I que no els falti l’aigua en un recipient on no puguin rrelliscar, sobretot, sense posar-hi sal ni sucre ni anticongelant. El centenar d’ocells que el dia de Cap d’Any van aparèixer morts al centre de Roma per culpa dels focs artificials que s’hi van llançar la nit abans són un exemple de la nostra deixadesa i del poc respecte que sentim per la natura, com si fos un producte més de la societat de consum que exigim només quan volem desplegar les nostres ales de la llibertat. I la humanitat no s’adona que, cada cop que algú atempta contra les meravelles de Déu, el nostre planeta xiscla amb un lament infinit que ens eixorda, de tan inconsolable i profund, però que ja ni el sentim perquè hem deixat d’escoltar el cel i la terra. I no s’hi val de celebrar cimeres mundials que després no arriben enlloc, quan gairebé tothom llença les burilles de cigarretes a terra o totes les escombraries al contenidor del mateix color. La consciència ens dona el poder de reciclar pensaments i accions, perquè la vida té data de caducitat: la dels animals, la nostra i la de la Terra. I sense planeta, no hi ha futur per a ningú. Per això, estima cada ocell com si fos únic i lluita per la pàtria que tots compartim perquè, encara que les volves de l’hivern no et freguin la finestra, la solitud i la fred de la neu habita en moltes llars com la teva, on ningú no s’esforça per canviar res de res. Com deia Sant Agustí d’Hipona, un dels pensadors més brillants d’Occident, apassionat de la veritat i exemple d’humanisme profund: «Resa com si tot depengués de Déu, i treballa com si tot depengués de tu».